

HE 24/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 2 luvun 16 §:n sekä kirjanpitolain 2 luvun ja 8 luvun 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslain palkan maksamista koskevia säännöksiä sekä kirjanpitolakia. Työsopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkka olisi maksettava työntekijän ilmoittamalle pankkitilille. Työnantaja voisi maksaa palkan käteisenä vain pakottavasta syystä. Tarkoituksena on torjua harmaata taloutta vähentämällä käteisen rahan käyttöä palkanmaksussa.

Kirjanpitolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirjanpitovelvollisen työnantajan olisi liitettävä kirjanpitoon työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu todisteellinen selvitys käteisenä tapahtuneen palkanmaksun todentamiseksi. Tämän velvollisuuden laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi kirjanpitorikkomuksena.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Yleistä

Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat yhteiskunnalle merkittäviä tappiota. Suurin osa harmaaseen talouteen liittyvästä rahaliikenteestä liikkuu käteisenä rahana. Useilla aloilla harmaan talouden ongelmat liittyvät suurelta osin verotuksen ohi maksettaviin ”pimeisiin” palkkoihin.

1.2 Palkan maksaminen

Palkan maksamisesta säädetään työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 16 §:ssä. Säännöksen mukaan palkka on maksettava työntekijälle käteisenä tai jos niin on sovittu, hänen osoittamaansa rahalaitokseen. Työnantaja vastaa viimeksi mainitusta palkanmaksutavasta aiheutuvista kustannuksista. Palkka on maksettava tai sen on oltava nostettavissa palkan erääntymispäivänä. Maksaessaan palkan työnantajan on annettava työntekijälle laskelma, josta käyvät ilmi palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet.

Lainsäädännön lähtökohtana on, että palkka on maksettava työntekijälle käteisenä. Työsopimuslain esitöiden (HE 157/2000 vp, s. 78) mukaan palkka tai sen osa voidaan maksaa myös tavarana tai muuna luontoisetuna, vaikka asiasta ei nimenomaisesti säädetä. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat sopia rahapalkan ja luontoisetujen lisäksi muusta vastikkeesta, jolla on taloudellista arvoa.

Työnantajan on annettava työntekijälle palkkalaskelma, jotta tämä voi tarkistaa palkanmaksun oikeellisuuden. Palkkalaskelma voidaan antaa myös sähköisessä muodossa.

Työsopimuslain 2 luvun 13 §:ssä säädetään palkan maksuajasta ja -kaudesta. Lähtökohdانا on, että palkka on maksettava kunkin palkanmaksukauden viimeisenä päivänä. Tällöin erääntyvä palkka kattaa kyseiseltä palkanmaksukaudelta ansaitun saamisen. Palkan maksuajasta ja -kaudesta voidaan sopia toisin työsopimuksella tai työehtosopimuksella. Pykälässä säädetään kuitenkin palkanmaksukauden enimmäispituuksista, joita ei voi ylittää.

Työsuhteen päättyessä päättyy myös palkanmaksukausi, ja palkka on maksettava, jollei palkanmaksusta ole sovittu työsopimuslain 2 luvun 13 §:stä poiketen. Palkanmaksun viivästyessä työntekijällä on oikeus saada korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitettua viivästyskoron lisäksi täysi palkkansa enintään kuudelta odotuspäivältä. Työntekijällä on oikeus saada palkkaa odotuspäiviltä ainoastaan työsuhteen päättyessä. Jos palkanmaksu viivästyy työsuhteen aikana, työntekijä on oikeutettu ainoastaan viivästyskoroon.

Eräissä tilanteissa työntekijällä on oikeus palkkaan odotuspäiviltä vain, jos hän on huomauttanut työnantajalle suorituksen viivästyisestä kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, eikä työnantaja ole suorittanut saatavaa kolmen arkipäivän kuluessa huomautuksesta. Tällöin oikeus odotuspäivien palkkaan alkaa työnantajalle varatun maksuajan kuluttua. Odotuspäivien palkan saaminen edellyttää työntekijän tekemää huomautusta silloin, kun saatava ei ole selvä ja riidaton tai jos suorituksen viivästyminen on johnut laskuvirheestä tai tällaiseen rinnastettavasta erehdyksestä.

Jos työntekijän palkka erääntyy maksettavaksi sunnuntaina, kirkollisena juhlapäivänä, itsenäisyys- tai vapunpäivänä, joului- tai juhannusaattona tai arkilauantaina, erääntymispäivänä pidetään lähinnä edellistä arkipäivää. Vastaavasti silloin, kun työntekijän palkka erääntyy maksettavaksi sellaisena arkipäivänä, jona pankkien yleisesti keskinäisissä maksuissaan käyttämät maksujärjestelmät eivät säädöskokoelmassa julkaistavan Suomen Pankin ilmoituksen mukaan ole Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin tekemän päätöksen vuoksi käytössä, erääntymispäivänä pidetään niin ikään tätä lähinnä edeltävää arkipäivää.

Työsopimuslain 2 luvun 17 §:ssä säädetään työnantajan kuittausoikeudesta ja työntekijälle maksettavasta palkkaennakosta. Työnantaja ei saa kuitata työntekijän palkkasaamista vastasaamisellaan siltä osin kuin palkka on ulosottokaaren (705/2007) ja suojaosuuden määrästä määräajoin maksettavan palkan ulosmittauksesta annetun oikeusministeriön asetuksen (636/2012) mukaan jätettävä ulosmittaamatta.

Sopimuksen vakuudeksi tai muutoin maksettu palkkaennakko voidaan vähentää palkasta. Palkkaennakko luetaan ensisijaisesti 1 momentissa tarkoitettuun suojaosaan.

Vastaavasti kuin tavallinen palkka myös palkkaennakko voidaan maksaa sekä käteisenä että muulla sovitulla tavalla.

Työsopimuslain lähtökohta on palkan maksaminen käteisenä. Säännös periytyy vuoden 1922 laista. Vuoden 2001 työsopimuslain kokonaisuudistuksessa tämä oikeustila säilytettiin ennallaan. Pankki- ja muiden maksukorttien, sähköisten pankkiyhteyksien sekä rahan nostoautomaattien yleistymisen vuoksi käteisen rahan käytölle palkanmaksun ensisijaisena välineenä ei ole enää olemassa tarvetta. Finanssialan Keskusliiton tilastojen mukaan 93 prosentilla 15–75 -vuotiaista on käteisautomaatin käyttöön soveltuva kortti. Valtaosa palkoista onkin jo pitkään maksettu työntekijän ilmoittamalle pankkitilille.

Käteistä käytetään edelleen joillain aloilla eräiden palkan osien maksuun. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kilometrikorvaukset ja päivärahat. Myös palkkaennakkoja maksetaan tietyissä tilanteissa käteisellä. Lisäksi työsuhteen päättyessä, varsinkin purkutilanteissa, käteistä saatetaan käyttää palkanmaksuun.

Kuten edellä on todettu, palkan maksaminen tilille on valtaosin voimassa olevaa käytäntöä. Lakisääteinen velvoite maksaa palkka pankkitilille ei siis aiheuttaisi muutoksia suurimmassa osassa työsuhteita. Ongelmia aiheutuisi tilanteissa, jossa työntekijällä ei ole pankkitiliä. Yleisesti, muun muassa perusoi-keuksien näkökulmasta on katsottu, että työntekijää ei voida velvoittaa ottamaan pankkitiliä. Tämän vuoksi ilman pankkitiliä olevia työntekijöitä varten tulisi olla vaihtoehtoinen palkanmaksutapa kuten maksuosoi-tus.

Maksuosoitusta ei kuitenkaan ole tarkoitettu normaaliin rahan siirtämiseen, ja sen käyttäminen vaatii pankeilta aina erityisjärjestelyitä. Lisäksi palkan maksaminen työntekijälle maksuosoituksella on mahdollista vain työnantajan pankista. Rahan lähettäminen toiseen pankkiin ja maksaminen sieltä työntekijälle, jolla ei ole pankkitiliä, edellyttäisi pankkien luovan uusia järjestelmiä tällaisten käytäntöjen varalle. Lisäksi pankkeja koskee

maksuosoitusten osalta osittain sama asiakkaan tunnistamisvelvoite, joka liittyy sekä pankkitilin avaamiseen että maksuosoituksen vastaanottamiseen (silloin, kun maksetut palat ylittävät 15 000 euroa). Maksuosoituksen noutaja on voitava tunnistaa. Näin ollen maksuosoituksen käyttämisellä ei voida ratkaista kaikkia niitä ongelmia, joita palkan maksamiseen liittyy, jos maksuosoitus olisi ainoa vaihtoehto tilille maksettavalle palkalle.

1.3 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitovelvollisuudesta säädetään kirjanpitolaisissa (1336/1997). Lain mukaan jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Lisäksi laissa on luettelo yhteisöistä, jotka ovat aina kirjanpitovelvollisia. Julkisyhteisöt eivät kirjanpitolain mukaan ole kirjanpitovelvollisia, mutta kuntalain (365/1995) 67 §:n mukaan kunnan kirjanpidosta on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaisissa säädetään.

Lain 2 luvussa säädetään tapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistosta. Kirjanpitoon merkitään liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Meno on tuotannon tekijän, kuten työntekijän palkan, rahana ilmaistu vastike. Kirjanpitolain 2 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan käteisellä rahalla suoritettavat maksut on kirjattava aikajärjestykseen viipymättä päiväkohtaisesti.

Kirjanpidon perustana ovat tositteet, joista säädetään lain 2 luvun 5 §:ssä. Kirjauksen on perustuttava päivätyyn ja numeroituun tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Tositteesta tulee käydä selville ainakin tosittajan nimi, liiketapahtuman sisältö ja rahamäärä.

Menotositteesta on käytävä selville vastaanotettu tuotannon tekijä ja tulotositteesta luovutettu suorite. Tuotannon tekijän vastaanottoajankohta ja suoritteen luovutusajankohta on voitava osoittaa tosittajan tai sen liitteen avulla taikka muutoin. Tosittajan, joka todentaa suoritetun maksun, tulee olla, mikäli se on mahdollista, maksun saajan tai maksun välittäneen rahalaitoksen tai muun vastaavan antama. Milloin kirjauksen perusteeksi ei

saada ulkopuolisen antamaa tosittetta, kirjaus tulee todentaa kirjanpitovelvollisen itsensä laatiman ja asianmukaisesti varmennetun tosittajan avulla.

Kirjanpitolain noudattamista valvoo yleisesti työ- ja elinkeinoministeriö. Ilmoitusvelvollisuuden noudattamista valvoo patentti- ja rekisterihallitus. Lisäksi Finanssivalvonta valvoo lain noudattamista pankeissa, luottolaitoksissa ja eräissä muissa laissa luetelluissa yhteisöissä.

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus, jotka tarkastetaan siten kuin tilintarkastuksesta on tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetty.

Kirjanpidon laiminlyöntiin liittyvät seuraamukset määräytyvät joko kirjanpitolain 8 luvun kirjanpitorikkomuksia koskevan sääntöksen perusteella tai vakavammissa tilanteissa rikoslain (39/1889) 30 luvun kirjanpitorikkomuksia koskevien säännösten perusteella.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Yleistä

Suurin osa harmaaseen talouteen liittyvästä rahaliikenteestä liikkuu käteisenä rahana. Palkan maksamista koskevan sääntelyn tiukentamisen tavoitteena on vähentää käteisen rahan käyttöä ja sitä kautta vaikeuttaa pimeiden palkkojen maksua.

2.2 Palkan maksaminen

Palkan maksutavasta säädetään työsopimuslain 2 luvun 16 §:ssä. Sen mukaan palkka on maksettava työntekijälle käteisenä tai jos niin on sovittu, hänen osoittamaansa rahalaitokseen. Nyt lain 2 luvun 16 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkka maksettaisiin työntekijän osoittamalle pankkitilille. Työntekijöillä on mahdollisuus joissakin työpaikoissa liittyä työpaikkakassan jäseniksi ja ohjata palkkansa joko kokonaan tai osittain työpaikkakassan tilille. Tämä olisi edelleenkin mahdollista. Palkan maksaminen käteisenä olisi mahdollista vain pakottavista syistä.

Työsopimuslain 2 luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään muun muassa palkan maksamisen ajankohdasta. Lisäksi maksuajankohdasta on

määräyksiä monissa työehtosopimuksissa tai siitä voidaan eräin rajoituksin sopia myös työnantajan ja työntekijän kesken. Maksun viivästyessä laissa säädetystä tai sovitusta työnantaja on velvollinen maksamaan viivästyneelle määrälle viivästyskorkoa. Työsuhteen päättyessä tapahtuvan palkanmaksun viivästyksen seurauksena voi olla myös työsopimuslain 2 luvun 14 §:n mukaisen odotusajan palkan maksuvelvollisuus.

Aina ei ole mahdollista työnantajasta riippumattomista syistä maksaa palkkaa työntekijän pankkitilille siten, että se olisi työntekijän nostettavissa palkanmaksukauden päättyessä tai sovitussa ajassa. Tällainen tilanne tulee useimmiten eteen silloin, kun työsopimus puretaan välittömästi oikeusvaikutuksin. On myös mahdollista, ettei työntekijällä ole pankkitiliä, johon palkka voitaisiin maksaa tai ettei pankkitili ole työnantajan tiedossa. Kaikissa näissä tilanteissa on kyse säännöksessä tarkoitettusta pakottavasta syystä, joka oikeuttaisi maksamaan palkan käteisenä.

Jos palkanmaksun mahdollinen viivästyminen johtuisi työnantajan laiminlyönnistä, viivyttelystä tai muusta työnantajan vastuulle kuuluvasta asiasta, palkan maksaminen käteisenä ei olisi mahdollista. Työnantaja ei siis voisi vedota esimerkiksi siihen, ettei pankkitilillä ole riittävästi varoja palkkojen maksamiseen pankin välityksellä tai että palkkojen laskenta on muiden kiireiden vuoksi viivästynyt, ja maksaa palkkoja siitä syystä käteisenä.

Myös hyvin lyhytkestoisten, päivän tai muutaman tunnin mittaisten työsuhteiden päättyessä palkan maksaminen käteisenä olisi mahdollista, jos muunlainen maksutapa johtaisi maksun viivästymiseen ja viivästysseuraamuksiin.

Voimassa olevan työsopimuslain 2 luvun 16 §:n 1 momentissa todetaan, että palkka on maksettava tai sen on oltava nostettavissa palkan erääntymispäivänä. Tältä osin säännöstä ehdotetaan muutettavaksi johtuen edellä kuvatuista palkanmaksutapaan ehdotetuista muutoksista. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

Työsopimuslain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta antaa työntekijälle palkkalaskelma palkanmaksun yhteydessä. Tähän säännöksen ei eh-

doteta muutoksia, mutta momentin loppuun ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös. Sen mukaan työnantajalla olisi oltava todisteena käteisenä rahana maksetusta palkasta työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys.

Nykyiseen tapaan palkkalaskelma voitaisiin antaa työntekijälle myös sähköisessä muodossa edellyttäen, että työntekijällä on tosiasialliset mahdollisuudet tarkastaa palkanmaksunsa oikeellisuus myös sähköisestä palkkalaskelmasta. Jatkossa työnantajan olisi kuitenkin maksaessaan palkan käteisenä pyydettävä työntekijältä allekirjoitus kuittiin. Jos allekirjoitusta ei olisi mahdollista saada, palkanmaksun pitäisi olla muutoin todennettavissa. Tällöin olisi mahdollista käyttää esimerkiksi todistajaa tai muuta todistettavaa tapaa.

Selvyyden vuoksi 16 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa viitattaisiin kirjanpitolakiin ja siellä säädettävään velvoitteeseen, jonka mukaan kirjanpito-velvollisen työnantajan olisi liitettävä kirjanpitoon työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu todisteellinen selvitys palkan maksamisesta käteisenä.

2.3 Kirjanpito-velvollisuus

Työnantajan kirjanpito-velvollisuus määräytyy kirjanpitolaian mukaan. Kirjanpito-velvollisia ovat liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat työnantajat. Lisäksi kirjanpitolaissa on erikseen luetteloitu ne, jotka ovat kirjanpito-velvollisia toiminnan laadusta riippumatta.

Kirjanpitolaian 2 luvussa ovat kirjanpitoaineistoa koskevat säännökset. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 a §. Se velvoittaisi työnantajan liittämään selvityksen käteisenä rahana maksetusta palkasta osaksi palkanmaksua koskevaa kirjanpitositetta. Selvityksenä käteisenä maksetuista palkoista voisi olla esimerkiksi työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys. Tällaisena muuna selvityksenä kävisi esimerkiksi työnantajan tai palkanmaksutilanteessa läsnä olleen henkilön allekirjoittama maksutosite. Kirjanpitositteeseen liittämisen myötä kuitista tai muusta selvityksestä tulisi osa työnantajan kirjanpitoaineistoa.

Kirjanpitolain 2 luvun 5 a §:ssä asetetun velvoitteen laiminlyönnistä säädettäisiin rangaistus 8 luvun 4 §:ssä. Jos työnantaja laiminlyö 2 luvun 5 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, hänet voitaisiin tuomita kirjanpitorikkomuksesta sakkoon, jollei teko ole rangaistava rikoslain kirjanpitorikoksia koskevien säännösten perusteella. Säädös tulisi sovellettavaksi silloin, kun 2 luvun 5 a §:n mukaista tositetta ei ole liitetty kirjanpitoon, mutta myös silloin, jos kirjanpitoon liitetty tosite ei vastaisi sitä, mitä työsopimuslain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään.

3 Esityksen vaikutukset

Palkan maksaminen tilille on suurelta osin voimassa olevaa käytäntöä, joten ehdotettavat muutokset eivät lisää palkanmaksusta aiheutuvia kustannuksia valtaosassa työsuhteita. Kirjanpitosäännöksiin ehdotetuista muutoksista voi aiheutua vähäisiä kustannuksia käytettäessä käteistä rahaa palkan maksamiseen.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisussa 1/2010 ”Suomen kansainvälistyvä harmaa talous” on arvioitu harmaan talouden myötä piiloon jääviä työtuloja ja niistä aiheutuvia veromenetyksiä ravintola- ja rakennusalalla. Arviot koskivat vuotta 2008. Niiden mukaan jo näillä kahdella toimialalla työntekijöiden laskennalliset pimeät työtulot nousivat 630 miljoonaan euroon. Menetettyt verotulot arvioitiin 160 miljoonaksi euroksi.

Ehdotettujen lakimuutosten vaikutusta on vaikea arvioida. Toisaalta jo vähäinenkin harmaan talouden vähentyminen merkitsisi merkittävää verotulojen lisäystä.

Esitys liittyy valtioneuvoston periaatepäätökseen tehostetusta harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmasta vuosille 2012–2015. Toimintaohjelman avulla tavoitellaan hallituskauden aikana 300–400 miljoonan euron vuosittaista verojen ja sosiaalivakuutusmaksujen lisäystä, rikosvahinkojen estämistä sekä takaisinsaata rikoshyötyä.

4 Asian valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti marraskuussa 2010 työryhmän valmistelemaan toi-

menpiteitä talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjumiseksi rakennusalalla sekä majoitus- ja ravitsemisalalla. Työryhmä luovutti ”Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen rakennus- sekä majoitus- ja ravitsemisalalla” mietintönsä maaliskuun lopussa 2011. Mietinnössään työryhmä ehdotti selvitetäväksi, voidaanko rakennusalalla säätää laissa sitä, että palkka on maksettava työntekijän ilmoittamalle pankkitilille tai maksumääräyksenä työnantajan pankista. Jatkovalmistelussa tuli ottaa huomioon tuleeko velvoite palkanmaksun maksamisesta pankkitilille säätää koskemaan vain elinkeinonharjoittajaa, onko alakohtainen erillislaki asiasta tarkoitusmukainen vai tulisiko asiasta säätää työsopimuslaissa ja tuleeko tietynlainen toiminta sulkea säännöksen ulkopuolelle, esimerkiksi hyvin lyhytaikainen tai kertaluonteinen työ tai muut erityistilanteet.

Valtioneuvosto teki 19 päivänä tammikuuta 2012 periaatepäätöksen tehostetun harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmasta vuosille 2012–2015. Valtioneuvosto edellyttää, että ministeriöt ja viranomaiset toteuttavat toimintaohjelman hankkeet vuosina 2012–2015. Hankkeessa numero 3 todetaan: ”Selvitetään mahdollisuudet säätää lailla siitä, että palkka on elinkeinotoiminnassa maksettava työntekijän ilmoittamalle pankkitilille tai maksumääräyksenä työnantajan pankista.”

Esitysehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön kolmikantaisessa työryhmässä, jossa olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi palkansaajia edustavat Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry. ja Akava ry. sekä työnantajapuolta edustavat Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Valtion työmarkkinalaitos sekä Kirkon työmarkkinalaitos.

Esityksestä on pyydetty lausunnot työryhmässä edustettuina olleiden tahojen lisäksi oikeusministeriöltä ja Euroopan Keskuspankilta sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta.

Suurimassa osassa lausuntoja esitettyjä muutoksia pidettiin perusteltuina. Lausun-

noissa esiintuodut asiat on pääosin otettu huomioon.

Valtiovarainministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota ehdotetun työsopimuslain säännöksen rikkomisen seuraamuksiin. Valtiovarainministeriö katsoi, että käteisen rahan käyttäminen palkanmaksussa vastoin ehdotettua työsopimuslain säännöstä tulisi säätää rangaistavaksi.

Elinkeinoelämän keskusliitto ry puolestaan totesi lausunnossaan, että palkkaennakon luonnetta palkanmaksukausista riippumatto-

mana ja usein äkillisenä maksusuorituksena olisi palvellut hyvin se, että palkkaennakko voitaisiin nykyiseen tapaan maksaa käteisenä

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

Edellä esitetyn perustella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****työsopimuslain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 16 § seuraavasti:

2 luku
Työnantajan velvollisuudet

16 §

Palkan maksaminen

Palkka on maksettava työntekijän osoittamalle pankkitilille. Palkan on oltava työntekijän käytettävissä sen erääntymispäivänä. Palkka voidaan maksaa käteisenä vain pakotavasta syystä. Työnantaja vastaa palkanmaksutavasta aiheutuvista kustannuksista.

Maksaessaan palkan työnantajan on annettava työntekijälle laskelma, josta käyvät ilmi

palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet. Käteisenä rahana maksetusta palkasta työnantajalla on oltava työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys.

Kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitetun kirjanpitovelvollisen työnantajan velvollisuudesta liittää kirjanpitoon maksua koskeva työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys säädetään mainitussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.**Laki****kirjanpitolain 2 luvun ja 8 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kirjanpitolain (1336/1997) 8 luvun 4 §, sellaisena kuin se on laeissa 62/2003 ja 1304/2004, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

2 luku
Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto

5 a §

Käteisenä rahana maksettu palkka

Käteisenä rahana maksettua palkkaa koskeva työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys on päivittävä ja liitettävä 5 §:n mukaiseen tositteeseen.

8 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Kirjanpitorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) laiminlyö kirjanpitomerkintöjen tekemisen 2 luvun 4 §:n 2 momentissa säädetystä määräajassa,

2) laiminlyö 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitetun velvollisuuden liittää työntekijän allekirjoitama kuitti tai muu maksun todentava selvitys käteisenä rahana maksetusta palkasta 2 luvun 5 §:n mukaiseen tositteeseen,

3) vastoin 2 luvun 9 §:n säännöstä säilyttää kirjanpitoaineistoa ulkomailla,

4) laiminlyö 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetun kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuuden taikka

5) laiminlyö 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain (39/1889) 30 luvun 9, 9 a tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikoksena, törkeänä kirjanpitorikoksena tai tuottamuksellisenä kirjanpitorikoksena eikä teosta muuallakaan laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kirjanpitorikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Työministeri *Lauri Ihalainen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työsopimuslain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan velvollisuudet

16 §

16 §

Palkan maksaminen

Palkan maksaminen

Palkka on maksettava työntekijälle käteisenä tai jos niin on sovittu, hänen osoittamaansa rahalaitokseen. Työnantaja vastaa viimeksi mainitusta palkanmaksutavasta aiheutuvista kustannuksista. Palkka on maksettava tai sen on oltava nostettavissa palkan erääntymispäivänä.

Maksaessaan palkan työnantajan on annettava työntekijälle laskelma, josta käyvät ilmi palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet.

Palkka on maksettava työntekijän osoittamalle pankkitilille. Palkan on oltava työntekijän käytettävissä sen erääntymispäivänä. Palkka voidaan maksaa käteisenä vain pakkotavasta syystä. Työnantaja vastaa palkanmaksutavasta aiheutuvista kustannuksista.

Maksaessaan palkan työnantajan on annettava työntekijälle laskelma, josta käyvät ilmi palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet. *Käteisenä rahana maksetusta palkasta työnantajalla on oltava työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys.*

Kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitetun kirjanpitovelvollisen työnantajan velvollisuudesta liittyy kirjanpitoon maksua koskeva työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys säädetään mainitussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

2.

Laki**kirjanpitolain 2 luvun ja 8 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kirjanpitolain (1336/1997) 8 luvun 4 §, sellaisena kuin se on laeissa 62/2003 ja 1304/2004, sekä
lisätään 2 lukuun uusi 5 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto**Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto****5 a §*****Käteisenä rahana maksettu palkka***

Käteisenä rahana maksettua palkkaa koskeva työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijän allekirjoittama kuitti tai muu maksun todentava selvitys on päivättävä ja liitettävä 5 §:n mukaiseen tositteeseen.

8 luku

8 luku

Erinäiset säännökset**Erinäiset säännökset**

4 §

4 §

*Kirjanpitorikkomus**Kirjanpitorikkomus*

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö kirjanpitomerkintöjen tekemisen 2 luvun 4 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa,

1) laiminlyö kirjanpitomerkintöjen tekemisen 2 luvun 4 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa,

2) laiminlyö 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitetun velvollisuuden liittää työntekijän allekirjoit-

1 a) vastoin 2 luvun 9 §:n säännöstä säilyttää kirjanpitoaineistoa ulkomailla,

2) laiminlyö 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetun kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuuden taikka

3) laiminlyö 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain (39/1889) 30 luvun 9, 9 a tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikoksena, törkeänä kirjanpitorikoksena tai tuottamuksellisena kirjanpitorikoksena eikä teosta muuallakaan laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kirjanpitorikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

tama kuitti tai muu maksun todentava selvitys käteisenä rahana maksetusta palkasta 2 luvun 5 §:n mukaiseen tositteeseen,

3) vastoin 2 luvun 9 §:n säännöstä säilyttää kirjanpitoaineistoa ulkomailla,

4) laiminlyö 2 luvun 10 §:ssä tarkoitetun kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuuden taikka

5) laiminlyö 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain (39/1889) 30 luvun 9, 9 a tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikoksena, törkeänä kirjanpitorikoksena tai tuottamuksellisena kirjanpitorikoksena eikä teosta muuallakaan laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kirjanpitorikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistusta ei tuomita, jos rikkomus on vähäinen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*
